

Slåss: – Dette blir første gang bøndene må slåss for pengene. De har ingen idé om hvordan det kommer til å bli. Og vi har ingen idé om hva utfallet vil bli, sier Minette Batters. (Foto: Colourbox)

Alarmklokkene kimer for britisk landbruk

Britisk landbruk er avhengig av utenlandske sesongarbeidere – men Brexit har allerede begynt å skremme dem vekk. Landbruksstøtte er kun lovet til 2020. Og om to år kan bøndene bli møtt med en tollmur mot EU.

BREXIT

Tekst: Linda Sunde

Minette Batters er visepresident i National Farmers Union, som representerer bønder i England og Wales. Hun deltok på AgriAnalyses internasjonale seminar, der Brexit var et av temaene.

Batters forteller om en uforutsigbar situasjon for britiske bønder.

– Økonomien vår er holdt oppe av utenlandsk arbeidskraft. Frukt-, grønnsaks- og bærproduksjonen er avhengig av menneskehender som plukker og pakker. Den har vært en suksesshistorie, forteller hun.

Men skal suksessen fortsette, må de ha sesongarbeidere. I hagebruk alene er det 80 000 arbeidere, og behovet vil stige til 95 000 de neste fire årene, sier Batters.

Det kan det bli svært vanskelig å få tak i, nå som Storbritannia skal gå ut av EU.

– Føler seg ikke velkomne

– Vi hører nå alarmklokkene ringe. Vi ser allerede at færre vil komme og plukke frukten og grønnsakene våre. Situasjonen er massivt forverra av valutakursen og at folk ikke føler seg så velkomne lenger. Arbeidstakerne ser at vi er på vei utfor stupet. Folk vil ikke lenger komme fra EU og gjøre disse jobbene, sier Batters.

Nå arbeider foreningen for en global ordning der det blir gitt arbeidstillatelser for sesongarbeid innenfor landbruk og hagebruk. Ambisjonen er å få inn 90 000 arbeidere.

– Det har gått gjennom flere departementer, og ligger nå på statsministerens bord. Hun er vel-

dig, veldig stille om det. Jeg tror det blir veldig vanskelig å få det gjennom, for folk stemte mot innvandring. Så det vil være veldig vanskelig for regjeringen å si ja til en slik ordning. Men poenget er at om vi ikke har den, vil denne suksessfulle sektoren krympe, etter størrelsen på arbeidsstyrken, sier hun.

Ikke råd til investeringene

En mulighet er mekanisering og automatisering, ser hun. Problemet er pengene.

– Vi trenger massive investeringer. Det finnes allerede en maskin som kan plukke jordbær, men selv en salatplukker koster en million pund. Teknologien for å plukke frukt og grønnsaker og kutte blomster og asparges, er der. Investeringene er der ikke, sier Batters.

«Da er lamma våre priset ut av markedet»

Hun forteller at prisene på frukt og grønnsaker ikke har steget på 15 år, og at det heller ikke er tegn til at de kommer til å stige.

Delte om Brexit

Medlemmene til NFU var delte: En tredjedel ville ut av EU, en tredjedel ville bli, og en tredjedel viste ikke, ifølge den siste undersøkelsen før de gikk til stemmeurnene i juni i fjor.

NFU bestemte seg likevel for at deres standpunkt var at Storbritannia burde forbli i EU.

– Vi følte at det var i medlemmenes beste interesse. For Storbritannia som øynasjon er det

viktig å ha tilgang på de 500 millionene forbrukere i EU. Tollfri handel har vært bra for oss, sier Batters.

– Men det var vanskelig, når vi hadde medlemmer som ville ut, legger hun til.

Må slåss for pengene

– Hovedgrunnen til at vi besluttet at vi ønsket å forbli i EU, er at det indre markedet i EU har vært helt grunnleggende for suksessen til bøndene våre. Vi eksporterer 38 prosent av lamma våre til EU. Når artikkel 50 blir utløst, har vi to år på oss til å få en avtale. Vi føler at det er svært sannsynlig at vi ikke vil få det på de to årene. Da vil vi bli møtt med 51 prosent toll, etter WTO-reglene. Da er lamma våre priset ut av markedet, sier Batters.

Hun minner om munn- og klovsyke som rammet Storbritannia i 2001 og 2007.

– Prisene gikk ned til 25 pund for lammet. Det var én ting som holdt hjulene i drift i landbruket, og det var landbruksstøtten. NFU har lobbyert for å beholde budsjettet til 2020. Det har vi sikret. Bøndene får den samme betalingen som om de var i EU, til 2020, forteller hun.

Men etter det kan det bli andre boller. Mange gode formål kommer til å slåss om pengene, erkjenner hun, og nevner helsevesenet og klimaet.

– Bøndene kommer til å si at vi trenger pengene, også, ellers faller vi utfor stupet. Vi har mange steder der vi kun kan produsere gras, og ha sauer og storfe. I melkesektoren har vi allerede gigantiske problemer, forteller hun.

– Dette blir første gang bøndene må slåss for pengene. De har ingen idé om hvordan det kommer til å bli. Og vi har ingen idé om hva utfallet vil bli, sier Batters.

Hun forteller at mange har argumentert med at Brexit blir flott, for det vil bli billig mat.

– Det ser setter virkelig alarmklokka på ringing for meg, sier Minette Batters fra National Farmers Union. ■

Minette Batters